

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zajímavý posun soudní judikatury ve věci přezkoumávání rozhodčích nálezů jako exekučních titulů

Ústavní soud ve svém nálezu pod sp. zn. II.ÚS 3194/18 ze dne 1. 4. 2019 shrnul svoji dosavadní rozhodovací praxi a vyjádřil se k možnosti soudního přezkumu exekučních titulů v exekučním řízení, a to jak v případě, že exekučním titulem je soudní rozhodnutí, tak v případě, že je exekučním titulem rozhodčí náleze. Řízení se týkalo exekučního řízení, kde bylo exekučním titulem soudní rozhodnutí.

K přezkumu soudního rozhodnutí Ústavní soud uzavřel, že exekuční soud má v případě zjištění, že přiznané plnění je ve zcela nepřiměřené výši, která již není v souladu s ústavním pořádkem, v zásadě rozhodnutí moderovat tak, aby bylo dosaženo spravedlivé rovnováhy (tak, že soud výkon rozhodnutí v části týkající se nepřiměřené výše plnění, v Ústavním soudem posuzovaném případě úroků z prodlení, zastaví podle § 268 odst. 1 písm. h) ve spojení s § 268 odst. 4 o. s. ř.):

„41.....Konečně nad majetkovým zájmem věřitele (oprávněného), jemuž byly přiznány úroky z prodlení v neústavní výši, převažuje zájem na ochraně majetku povinného. Je totiž třeba zohlednit, že věřitel (oprávněný) svůj majetkový zájem získal cestou zneužití práva spočívajícím ve sjednání protiústavní výše úroků z prodlení, což neplatí u majetku dlužníka (povinného), do něhož by bylo exekucí zasazeno. Spravedlivé rovnováhy naopak bude dosaženo v případě, že věřitel (oprávněný) obdrží přiměřenou výši úroků z prodlení.

42. Ústavní soud tak shrnuje, že zásadní vadou exekučního titulu je také přiznání úroků z prodlení ve zcela nepřiměřené výši, která již není v souladu s ústavním pořádkem. V těchto případech je třeba, aby obecné soudy poskytly povinnému a jeho majetku soudní ochranu (čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny) tak, že výkon rozhodnutí v části týkající se nepřiměřené výše úroků zastaví podle § 268 odst. 1 písm. h) ve spojení s § 268 odst. 4 o. s. ř. tak, aby byla zajištěna spravedlivá rovnováha při ochraně majetkové sféry dlužníka i věřitele“.

Obiter dictum se v citovaném nálezu Ústavní soud obsáhle vyjádřil i k exekučnímu přezkumu rozhodčích nálezů, kde zvolil odlišný přístup. Vady exekučního titulu spočívající v neústavní výši přiznaných nároků, nepřezkoumání úvěruschopnosti a další, Ústavní soud vždy promítl do závěru o tom, zda byla uzavřena platná rozhodčí doložka/smlouva a zda tedy měl rozhodce pravomoc ve věci rozhodnout. Tedy shledal-li by soud neústavní vady exekučního titulu a vyhodnotil hmotněprávní smlouvu, z níž nároky plynou, jako rozpornou s dobrými mravy, byla by proto neplatná i na hmotněprávní smlouvu navazující rozhodčí smlouva, nebyla by dána pravomoc rozhodce a byl by proto dán důvod pro zastavení exekuce podle ust. [§ 268 odst. 1 písm. h\) o. s. ř.](#)

Nicméně nyní se lze v judikatuře odvolacích soudů při rozhodování o zastavení exekucí nařízených na základě rozhodčích nálezů setkat s novým přístupem. Pokud rozhodčí doložka nebo rozhodčí smlouva je právně bezvadná a rozhodčí řízení netrpí nějakým zásadním právním deficitem, tak v případě jen částečné vady výroku rozhodčího nálezů nezastavuje exekuční soud exekuci v celém rozsahu. Soud přes to, že rozhodčí náleze přiznává ve své části úrok nebo pokuty v neústavní výši,

považuje rozhodčí nález za platný exekuční titul a pouze exekuci zastaví v části týkající se nároků přiznaných v neústavní výši. V zásadě se k rozhodčímu nálezu chová jako k rozsudku, což je zajímavý judikaturní posun. Ostatně i zákon č. [216/1994](#) Sb. o rozhodčím řízení ve svém § 28 uvádí, že rozhodčí nález, který nelze přezkoumat, má účinky pravomocného rozhodnutí. Takový posun od existující judikatury je jistě možný, není zakázáno se odklonit, ale soud by měl tento odklon právě ve vztahu k již existující judikatuře přesvědčivě vysvětlit, což se děje.

32. Především odvolací soud nesdílí stanovisko povinné, dle něhož nelze exekuci zastavit částečně, takže soud prvního stupně postupoval zcela v souladu s § 268 odst. 4 o.s.ř. Pokud povinná znovu namítala nezpůsobilost exekučního titulu, tak ke všem jejím současným odvolacím námitkám, včetně zkoumání schopnosti povinné plnit, se odvolací soud již vyjádřil ve svém předchozím rozhodnutí v této věci se závěrem, že předmětný rozhodčí nález je platným exekučním titulem (odst. 19, 23, 24, 26) a nevidí důvod pro to, aby se od svého právního hodnocení odchýlil. Námitku, týkající se zaplacení rozhodčího poplatku, pak odvolací soud pro hodnocení platnosti exekučního titulu považuje za irrelevantní.

33. Při hodnocení důvodnosti částečného zastavení exekuce, při pravomocném exekučním titulu, soud prvního stupně správně, v intencích pokynu odvolacího soudu, vycházel z judikatury Ústavního soudu. Ústavní soud opakovaně deklaroval (a v nálezu ze dne 1. 4. 2019 sp. zn. IL. ÚS 3194/18 shrnul), že úroky z prodlení, i v případě, že došlo k jejich přiznání pravomocným rozhodnutím, nemohou nikdy vybočit z mezí přiměřenosti ve vztahu k majetkové sféře povinného. Ani případné očekávání věřitelů tak není legitimní a nepoživá ochrany, když nad majetkovým zájmem věřitele, jemuž byly přiznány úroky v neústavní výši, převažuje zájem na ochraně povinného. Jako příklad přiměřené výše úroků Ústavní soud uvedl úrokové sazby, uplatňované bankami při poskytování úvěrů.

34. Pokud v této souvislosti oprávněný namítal, že naň nemůže být uplatňováno hledisko výše úroků u úvěru bank, neboť je nebankovním subjektem, takže je spravedlivé, aby dosáhl vyššího úroku než banky, neboť podstupuje větší riziko, tak toto stanovisko odvolací soud nesdílí. Při stanovení výše úroků vždy musí být uplatňováno hledisko přiměřenosti a je na oprávněném, zdali za takových podmínek úvěr poskytne.

Shora popsany přístup soudu, zejména pokud jde o posuzování důsledků jednotlivé vady rozhodčího nálezu jako exekučního titulu, spočívající jen ve výši přiznaného úroku či smluvní pokuty, je správný a vhodný i z pohledu ekonomie řízení. Při jednotlivých, od ostatních výroků oddělitelných vadách, není důvod činit zásadní rozdíl mezi soudním rozhodnutím a rozhodčím nálezem (tj. aby stejná vada způsobovat celkovou nicotnost rozhodčího nálezu a u rozsudku oproti tomu znamenala jen zastavení části exekuce). Podle judikatury se rozsudek v exekučním řízení má moderovat (respektive exekuci v části původně rozsudkem přiznaného plnění, které je ve zcela nepřiměřené výši, zastavit) a nejedná se přitom o jeho věcný přezkum (ten ani není v exekučním řízení přípustný), tak není důvod za stejné situace jinak postupovat u rozhodčího nálezu, který má účinky soudního rozhodnutí. Ostatně to, že v případě rozhodčího nálezu dojde k zastavení celého exekučního řízení, pro v rozhodnutí o zastavení exekuce deklarovanou nicotnost rozhodčího nálezu, tak vede pouze k tomu, že se podávají nové žaloby o tytéž nároky (exekuce je totiž zastavována i pro jistinu, zákonné úroky z prodlení apod.), což v důsledcích je méně výhodné i pro dlužníka, který absolvuje další nalézací řízení a koneckonců jsou novými žalobami zahlcovány i soudy. Přitom by šlo celou věc vyřešit nalezením spravedlivé rovnováhy v exekučním řízení, stejně tak, jako když je exekučním titulem soudní rozhodnutí. Aktuální posun judikatury je tak posun správným směrem.

JUDr. Ervín Perthen, MBA,
advokát partner

Mgr. Milan Musil,
advokát partner

[PPS advokáti s.r.o.](#)

Velké náměstí 135/19
500 02 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)